

RAZLIKE IZMEĐU OSNIVANJA OBRTA I TRGOVAČKOG DRUŠTVA

Vidak, Leon

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:997466>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski Fakultet
Preddiplomski stručni studij poslovna ekonomija: Trgovinsko poslovanje

RAZLIKE IZMEĐU OSNIVANJA OBRTA I TRGOVAČKOG DRUŠTVA

ZAVRŠNI RAD

Leon Vidak

Student: Leon Vidak, 0067609311

Mentor: dr. sc. Marija Jurčević

Zagreb, rujan 2022.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(mjesto i datum)

(vlastoručni potpis studenta)

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	2
2. KARAKTERISTIKE OSNIVANJA OBRTA KAO POSLOVNOG MODELA	3
2.1. SMEunited	4
2.2. Osnivanje obrta	5
2.3. Paušalni obrt.....	10
2.4. Paušalni obrti - porezne pogodnosti protivne svrsi zakona	13
2.5. Prestanak obrta.....	14
3. KARAKTERISTIKE OSNIVANJA TRGOVAČKOG DRUŠTVA KAO POSLOVNOG MODELA.....	15
3.1. Tajno društvo.....	20
3.2. Podružnice.....	21
3.3. Porezne obveze koje se odnose na trgovačka društva.....	22
3.4. Likvidacija društva.....	25
3.5. Pregled broja obveznika	25
4. ZAKLJUČAK	28
POPIS LITERATURE	30
POPIS TABLICA.....	31

1. UVOD

U ovom radu prikazat će se koje su to razlike s kojima se susreću potencijalni porezni obveznici prilikom pokretanja poslovanja. Odluka koju poduzetnik mora donijeti je od velike važnosti jer svaki poslovni oblik ima svoje prednosti i nedostatke odnosno tržišna i zakonska pravila po kojima se treba poslovati.

Barem se jednom svatko u životu susretnuo s idejom otvaranja neke vrste poslovanja odnosno ulaganja u poduzetničke vode. Dakle, pojavljuju se pitanja što otvoriti te je sve to obično popraćeno mnoštvom upitnika i nedoumica. Odgovor nije jednoznačan i ovisi o više faktora. Danas bilo koji oblik poduzeća posluje u dinamičnom okruženju kojeg prate učestale promjene na tržištu, međutim kada se jednom odluči na samostalno pokretanje vlastitog posla, prva poslovna odluka je odabir načina ulaska u posao. Znači kada postoji poslovna ideja, znanje, kapital, ali prije svega želja tada se može osnovati obrt ili trgovačko društvo.

U radu će osvrt biti na porezne obveze jer su porezna davanja najizdašnija i najvažnija stavka prilikom izbora načina poslovanja.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet i cilj ovoga rada je proučiti i dati prikazati razlike prilikom osnivanja obrta i trgovačkog društva.

Na osnovu analize i strukture činjenica koje se najvećim dijelom temelje na zakonskim osnovama potrebno je prikazati važnost prilikom odabira načina poslovanja koja je krucijalna za budućnost jednog poduzetnika.

1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka

Podaci za ovaj rad prikupljeni su metodom pregleda dokumenata i općim promatranjem iz sekundarnih eksternih izvora podataka koji su javno dostupni, a radi se pretežito o podacima objavljenim na internetskim stranicama relevantnih institucija i državnih tijela te o podacima iz različitih publikacija. U svrhu izrade rada korištena je stručna literatura i članci iz stručnih časopisa.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad je strukturiran u četiri cjeline. U prvoj cjelini ukratko se opisuje zašto je bitno znati razliku prilikom osnivanja obrta ili trgovačkog društva te izvori podataka. Druga cjelina razrađuje sve karakteristike obrta kao poslovnog modela dok treća cjelina donosi činjenice o trgovačkom društvu kao poslovnom modelu. U četvrtoj cjelini je zaključak te je prikazan osvrt na razlike.

2. KARAKTERISTIKE OSNIVANJA OBRTA KAO POSLOVNOG MODELA

Još iz rimskih vremena se cehovi u južnoj Hrvatskoj naslanjaju se na tradiciju obrtništva, dok obrtnici sjeverne Hrvatske, stvarajući prvo obrtničke bratovštine, a kasnije cehove, pokazuju pripadnost srednjeeuropskom prostoru. Naime, 1447. godine gradska uprava daje krojačima Gradeca prve privilegije, a godine 1466. godine cehovske privilegije dobivaju obrtnici slobodnog kraljevskog Grada Zagreba, a što govori o važnosti obrtnika na ovim prostorima. Trgovačko-obrtničke komore osnivale su se 1852. godine u Zagrebu, Rijeci i Osijeku.

Nadalje, prema podacima Hrvatske obrtničke komore Obrtnim zakonom iz 1872. godine ukinuli su se cehovi u Hrvatskoj, a to je bio razlog da Obrtna komora u Zagrebu 1879. godine sazove sveobrtničku Skupštinu. Taj sastanak je povezao sve obrtnike Hrvatske koji su mogli na jednom mjestu rješavati svoje probleme. Kroz sljedeći niz godina unatoč raznim političkim turbulencijama, obrtnici su se razvijali, grupirali i podržavali sve do sredine 20. stoljeća kada Zanatske komore na temelju Općeg zakona o zanatstvu jačaju društveni sektor, a sve na račun privatnih obrtničkih radnji. Dakle, privatni obrtnici dolaze na margine gospodarskog života, a sve se više privilegira društveni sektor obrtništva kao temeljni nositelj "male privrede".

Zbog nastalog nezadovoljstva, obrtnici se krajem 20. st. organiziraju te 1980. godine osnivaju Savez udruženja hrvatskih obrtnika. Najznačajnije razdoblje Saveza udruženja hrvatskih obrtnika je razdoblje nakon ostvarene samostalnosti i neovisnosti Republike Hrvatske. Otvorene su široke zakonske mogućnosti za rad i poduzetništvo, koje su se očitovale kroz maksimalnu liberalizaciju otvaranja obrtničkih i drugih radnji, zapošljavanja radnika, mogućnosti obavljanja različitih djelatnosti - sve ono što se unazad nekoliko desetljeća nije moglo niti zamisliti.¹

Prema dostupnim informacijama Hrvatske obrtničke komore razvidno je kako se sama komora i komorski sustav brzo razvijaju. Naime, danas djeluje dvadeset područnih komora i 112 udruženja obrtnika, utemeljeni su cehovi, značajno se potiče nastupanje obrtnika na brojnim sajmovima u zemlji i inozemstvu.

¹ Portal Hrvatska obrtnička komora, dostupno na <https://www.hok.hr/o-hok-u/povijest>

Izuzetno je važno naglasiti kako su višegodišnji zahtjevi obrtnika za promjenama u poreznoj politici, u zakonskim aktima vezanim za problematiku poslovanja obrtnika, kao i sustavu strukovnog obrazovanja za obrtnička zanimanja, naišli na otvorena vrata. Komora postaje aktivan partner Vladi Republike Hrvatske ali i nadležnim ministarstvima. Naime, na inicijativu Hrvatske obrtničke komore izrađene su izmjene i dopune Zakona o obrtu te Hrvatska obrtnička komore kontinuirani i aktivno sudjeluje sa svojim prijedlozima za nužnim izmjenama u zakonskim odredbama, a tako i u strukovnom obrazovanju.²

Slijedom navedenog bitno je spomenuti da sve pozitivne promjene itekako utječu i na zamjetan porast broja obrta i novih investicija, kao i povećani izlazak obrtnika na strana tržišta, a što će kasnije u radu biti prikazano i u statističkim podacima.

2.1. SMEunited

Na nivou Europske unije djeluje SMEunited. To je udruženje obrta te malih i srednjih poduzetnika u Europi s oko 70 organizacija članica iz više od 30 europskih zemalja. Naime, SMEunited je priznata organizacija poslodavaca i Europski socijalni partner te djeluje u ime obrta i malih i srednjih poduzetnika u europskom socijalnom dijalogu i u razgovorima s institucijama Europske unije. U Europi postoji oko 22,5 milijuna malih i srednjih poduzetnika koji zapošljavaju gotovo 82,4 milijuna ljudi.³

SMEunited ima tri glavne zadaće u davanju glasa MSP-ovima na europskoj razini:

- Zastupanje interesa MSP-ova prema europskim institucijama, drugim dionicima i socijalnom dijalogu.
- Umrežavanje i izgradnja kapaciteta.
- Projekata.

Misija SMEuniteda je oblikovanje Europe za male i srednje poduzetnike i oblikovanje malih i srednjih poduzetnika za Europu.

² Portal Hrvatska obrtnička komora, dostupno na <https://www.hok.hr/o-hok-u/povijest>

³ Europska komisija, dostupno na <https://www.smeunited.eu>

Naši glavni ciljevi uključuju:⁴

- Praćenje politike i zakonodavnog postupka EU-a te informiranje naših članica o svim pitanjima politike Europske unije od važnosti za obrte i MSP-ove.
- Zastupanje i promicanje interesa obrta i MSP-ova institucijama EU-a i drugim međunarodnim organizacijama.
- Pružanje akademske, tehničke i pravne potpore našim članovima u svim područjima politike EU-a.
- Potpora ideji europske integracije i doprinos europskoj suradnji.

2.2. Osnivanje obrta

Obrt je samo jedan od oblika poslovanja. Prednosti vođenja obrta se ogledaju kroz jednostavnost u proceduri otvaranja poslovanja, manjim troškovima ali i manjoj složenosti vođenja poslovnih knjiga. Sukladno tome obrti postaju sve češći izbor načina samozapošljavanja u Hrvatskoj, a to pokazuju i podaci iz Obrtnog registra iz kojeg je vidljivo da je broj obrta u Republici Hrvatskoj bio je na kraju 2021. godine veći za 6% u odnosu na isto razdoblje 2020. godine.⁵

Obrt je samostalno i trajno obavljanje dopuštenih gospodarskih djelatnosti od strane fizičkih osoba, sa svrhom postizanja dohotka ili dobiti, koja se ostvaruje proizvodnjom, prometom ili pružanjem usluga na tržištu. Obrt može obavljati i pravna osoba koja obavlja gospodarsku djelatnost utvrđenu u popisu vezanih i povlaštenih obrta ako izvodi praktičnu nastavu i vježbe naukovanja. U obrtu je dopuštena svaka gospodarska djelatnost koja nije zakonom zabranjena.⁶ Važno je istaknuti da obrtnik, za svoja davanja i poslovanje odgovara osobnom imovinom, a to znači, da ako država ne može naplatiti obavezna porezna davanja, može se ovrhom naplatiti od osobne imovine (što nije slučaj s tvrtkama, odnosno d.o.o. pravnim osobama).

Naime, trgovac pojedinac svoju gospodarsku djelatnost obavlja u skladu s propisima o obrtu. Dakle Zakonom o obrtu detaljno su propisani uvjeti kad neka osoba stječe svojstvo obrtnika

⁴ Europska komisija, dostupno na <https://www.smeunited.eu>

⁵ Portal Obrtnog registra Republike Hrvatske, dostupno na <https://portor.gov.hr/index.php/o-obrtu/>

⁶ Platforma za buduće poduzetnike Tilio.hr, dostupno na <https://tilio.hr/otvaranje-obrta/>

odnosno kada može obavljati obrt. Kao što je navedeno imovina pojedinca uložena u posao u pravnom smislu nije odvojena od njegove osobne imovine.⁷

Slobodno se može reći da trgovac pojedinac je osoba koja samostalno vodi posao.⁸

Postoje tri vrste obrta koje možete otvoriti:⁹

- Slobodni
- Vezni
- Povlašteni

Slobodni obrt, sukladno Zakonu o obrtu, je obrt za koji se ne mora tražiti ispit o stručnoj osposobljenosti ili majstorski ispit. Dakle, potrebno je ispuniti samo opće uvjete za otvaranje obrta. Prema tome, ne smije postojati zabrana obavljanja djelatnosti na temelju pravomoćne sudske presude ili rješenja o prekršaju ili odluke Suda časti Hrvatske obrtničke komore te mora postojati pravo korištenja prostorom ako je to potrebno za obavljanje obrta.

Nadalje, prema Zakonu o obrtu vezani obrti su obrti za koje osim općih uvjeta, obrtnik mora imati ispit o stručnoj osposobljenosti, odgovarajuću srednju stručnu spremu ili majstorski ispit (npr. frizer, stolar, klesar..).

I kako je ranije navedeno treća vrsta obrta su povlašteni obrti. To su obrti koje obrtnik može obavljati samo na temelju povlastice odnosno dozvole koju izdaje nadležno ministarstvo ili drugo tijelo državne uprave ovisno o djelatnosti koju obrtnik želite obavljati. Tako primjerice povlašteni obrtnici mogu biti zaštitar, puškar ili rudarski tehničar.

Nadalje, Zakonom o obrtu propisani su opći i posebni uvjeti za obavljanje obrta.

1. **Opći uvjeti** koje fizička osoba mora ispuniti su slijedeći:

- da pravomoćnom sudskom presudom, rješenjem o prekršaju ili odlukom Suda časti Hrvatske obrtničke komore nije izrečena sigurnosna mjera zabrane ili zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti dok ta mjera traje
- da ima pravo korištenja prostorom, ako je to potrebno za obavljanje obrta

⁷ Gorenc V. i dr., Komentar Zakona o trgovačkim društvima, Zagreb, 2008., str.13

⁸ Mc Carty, F.W. Bagby, J.W., The legal environment of business, Boston, 1990., str.416.

⁹ Zakon o obrtu (Narodne novine, broj: 143/13, 127/19 i 41/20)

2. Posebni uvjeti:

- stručna osposobljenost, odgovarajuća srednja stručna sprema ili položen majstorski ispit, ako se radi o vezanom obrtu
- udovoljavanje posebnim zdravstvenim uvjetima ako je to propisano zakonom
- povlastica u slučaju obavljanja povlaštenih obrta.

Bitno je napomenuti kako postoji mogućnost otvaranja i paušalnog obrta. Dakle, fizičke osobe koje obavljaju samostalnu djelatnost obrta prema posebnom propisu, bez obzira na djelatnost koju obavljaju i na broj zaposlenih uz uvjet da nisu upisani u registar obveznika poreza na dodanu vrijednost (dalje u tekstu: PDV) i da primici nisu veći od 300.000,00 kuna (iznos za obvezni ulazak u sustav PDV-a) mogu plaćati porez u paušalnom iznosu. Na početku obavljanja djelatnosti porezni obveznik samostalno procjenjuje iznos primitaka od obrta za tu godinu te na temelju procjene, Porezna uprava rješenjem utvrđuje godišnji paušalni dohodak i poreznu obvezu.¹⁰

Uz uvjete iz Zakona o obrtu, prilikom otvaranja obrta treba obratiti pažnju i na druge zakonske propise, kao što su primjerice Zakon o trgovini, Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti i dr., koji određuju posebne uvjete za obavljanje pojedinih djelatnosti.

Naime, Zakonom o obrtu je propisano da poslove u svezi s obavljanjem djelatnosti obrta, pa tako i upis u Obrtni registar, obavlja nadležno upravno tijelo (prema sjedištu obrta) županije odnosno Grada Zagreba, u čijem je djelokrugu obavljanje povjerenih poslova državne uprave koji se odnose na obrt.¹¹ Izuzetno je važno napomenuti da poduzetnici svoje poslovanje mogu pokrenuti u nekoliko dana, putem digitalnog servisa Vlade Republike Hrvatske - START. To je informacijski sustav koji omogućuje brzo i jednostavno pokretanje poslovanja elektroničkim putem za obrte, ali i trgovačka društva. Obrt je potrebno prijaviti Poreznoj upravi (prema sjedištu obrta), Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (HZMO), Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje (HZZO).¹²

¹⁰ Porezna uprava, Vodič namijenjen obrtnicima-paušalistima, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Vodic_obrtnici_pausalisti.aspx

¹¹ Portal Hrvatska obrtnička komora, dostupno na <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/postupak-i-troskovi-otvaranja-obrta>

¹² Portal Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, dostupno na <https://portor.gov.hr/index.php/kako-registrirati-obrt/>

Najvažnije pitanje koje se pojavljuje od same ideje osnivanja obrta pa do realizacije odnosi se na obveze. Naime, uvijek treba razmišljati koje su porezne obveze i što sve čeka poduzetnika kod podmirivanja istih. U nastavku je osvrt na porezne obveze jer u konačnici to je izuzetno bitno pri donošenju odluke kod ulaženja u poduzetničke vode.

Dakle, prema Zakonu o porezu na dohodak obrtnik je obveznik plaćanja poreza na dohodak ili poreza na dobit. On može na vlastiti zahtjev plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak ili je obvezan plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak ako ispunjava zakonski uvjet za oporezivanje dobiti na način i pod uvjetima propisanim zakonom kojim se uređuje porez na dobit.

Postoje dva načina oporezivanja dohotka obrta¹³ – oporezivanje putem poslovnih knjiga i paušalno oporezivanje. Kod oporezivanja dohotka putem poslovnih knjiga obrtnik je dužan:

- voditi knjigu primitaka i izdataka (KPI), u koju evidentira naplaćene primitke i plaćene rashode, popis dugotrajne imovine, knjigu prometa, evidenciju o prometu i evidencija o tražbinama i obvezama,
- do kraja veljače tekuće godine za prošlu godinu dostaviti Godišnju prijavu poreza na dohodak (DOH obrazac) sa svim pripadajućim priložima nadležnoj ispostavi Porezne uprave, kako bi se utvrdila godišnja obveza poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak, te predujmovi za sljedeće poslovno razdoblje.

Porezna osnovica se oporezuje stopama 20% do 360.000,00 kuna te 30% iznad 360.000,00 kuna, a na tako utvrđenu obvezu poreza primjenjuje se prirez po stopi utvrđenoj gradskom odnosno općinskom odlukom prema prebivalištu ili uobičajenom boravištu poreznog obveznika.

Vezano uz porezne olakšice važno je istaknuti kako je odredbama zakona o porezu na dohodak propisano da obrtnik može umanjiti dohodak za sljedeće olakšice:

- za iznos isplaćenih plaća i uplaćenih doprinosa na plaću novim radnicima i
- po osnovi izdataka za istraživanje i razvoj u skladu s posebnim propisom kojim se uređuju državne potpore za istraživačko-razvojne projekte.

¹³ Portal Porezna uprava, dostupno na <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Obrtnici3.aspx>

Također, obvezu poreza na dohodak obrtnik može umanjiti ako obavlja djelatnosti na području grada Vukovara i potpomognutim područjima.

Slijedom gore navedenih specifičnosti odnosno karakteristika kod osnivanja obrta te uvjeta kao što su opći i posebni uvjeti svakako je bitno napomenuti da u pokretanje obrtničke djelatnosti ulaze i muškarci žene, a što uvelike ovisi i o vrsti same djelatnosti koja se obavlja.

Zanimljiv je podatak da je prema statističkim podacima državnog zavoda za statistiku broj zaposlenih u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija u lipnju 2022. u odnosu na svibanj iste godine viši je za 4,6%, a broj žena za 5,3%. Dakle iz tablice 1. vidljivo je da i dalje ima više obrtnika muškaraca nego žena. Uspoređujući broj zaposlenih po županijama, porast je ostvaren u 17 županija i kreće se od 0,1% u Zagrebačkoj, Varaždinskoj i Bjelovarsko-bilogorskoj županiji do 12,6% u Šibensko-kninskoj županiji. Pad je prisutan u četiri županije i kreće se od 0,4% u Međimurskoj županiji do 0,7% u Koprivničko-križevačkoj i Požeško-slavonskoj županiji.¹⁴

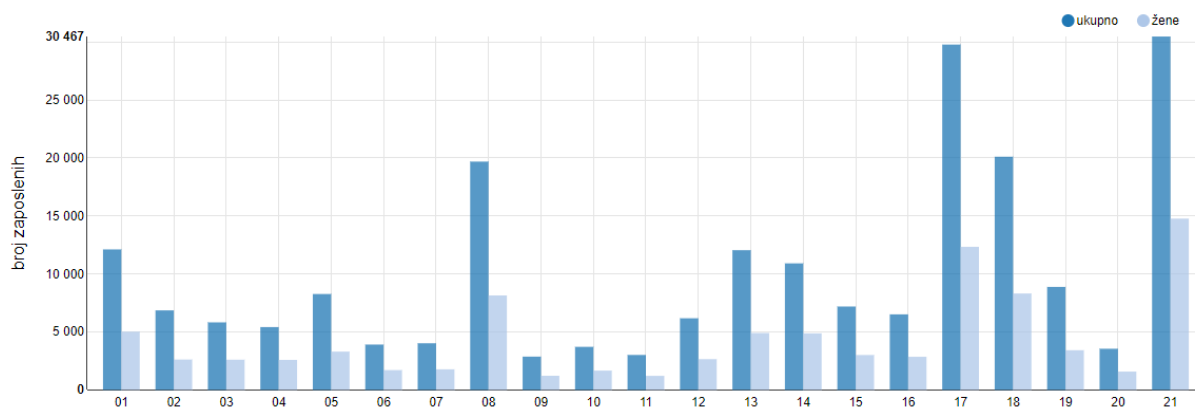
Tablica 1. Broj zaposlenih u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija (lipanj 2022.)

	2022.			Indeksi	
	IV.	V.	VI.	$\frac{\text{VI. 2022.}}{\text{V. 2022.}}$	$\frac{\text{V. 2022.}}{\text{IV. 2022.}}$
Ukupno	194 524	201 980	211 340	104,6	103,8
Žene	82 518	86 084	90 610	105,3	104,3
Muškarci	112 006	115 896	120 730	104,2	103,5

Izvor: [RAD-2022-2-2/2 Zaposleni u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija u 2022. | Državni zavod za statistiku \(dzs.hr\)](#)

¹⁴ Državni zavod za statistiku, dostupno na <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29238>

Tablica 2. Broj zaposlenih u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija (lipanj 2022.) po županijama

Izvor: [RAD-2022-2-2/2 Zaposleni u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija u 2022. | Državni zavod za statistiku \(dzs.hr\)](https://dzs.hr/rad-2022-2-2/2-Zaposleni-u-obrtu-i-djelatnostima-slobodnih-profesija-u-2022.-|Drzavni-zavod-za-statistiku-(dzs.hr))

2.3. Paušalni obrt

Kod paušalnog oporezivanja obrta, porez se plaća tromjesečno i nema pravo na umanjenje prihoda za rashode, kao ni na umanjenje dohotka za osobni odbitak, odbitke za uzdržavane članove uže obitelji niti za dana darovanja.

Dohodak se utvrđuje temeljem ukupnog primitka (do 300.000,00 kuna) kojeg obrtnik ostvari u poreznom razdoblju, te se raspoređuje u pripadajuće razrede kako slijedi¹⁵:

Tablica 3. Prikaz paušalnog poreza

UKUPNI GODIŠNJI PRIMICI OD OBRTA	GODIŠNJI DOHODAK/POREZNA OSNOVICA	GODIŠNJI PAUŠALNI POREZ NA DOHODAK	TROMJESEČNI PAUŠALNI POREZ NA DOHODAK
Od 0,00 – 85.000,00 kn	12.750,00 kn	1.275,00 kn	318,75 kn
Od 85.000,01 - 115.000,00 kn	17.250,00 kn	1.725,00 kn	431,25 kn
Od 115.000,01 - 149.500,00 kn	22.425,00 kn	2.242,50 kn	560,63 kn
Od 149.500,01 - 230.000,00 kn	34.500,00 kn	3.450,00 kn	862,50 kn
Od 230.000,01 - 300.000,00 kn	45.000,00 kn	4.500,00 kn	1.125,00 kn

Izvor: Vodič namijenjen obrtnicima-paušalistima, dostupno na https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Vodic_obrtnici_pausalisti.aspx

U prikazanoj tablici su jasno prikazani iznosi ukupnih godišnjih primitaka od obrta te razredi poreznih osnovica odnosno iznosa poreza koji se mora plaćati po pojedinom iznosu primitka.

¹⁵ Portal Porezna uprava, dostupno na <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Obtrnici3.aspx>

Na pripadajuću osnovicu primjenjuje se stopa poreza na dohodak od 10% te pripadajući prirez porezu na dohodak po stopi utvrđenoj gradskom odnosno općinskom odlukom prema prebivalištu ili uobičajenom boravištu obrtnika.

Obvezu paušalnog poreza na dohodak obrtnik može umanjiti u visini od 25% godišnjeg paušalnog poreza na dohodak ako obavlja djelatnosti na području grada Vukovara i potpomognutim područjima.

Obrtnik je dužan voditi Knjigu prometa (KPR) u koju evidentira sve naplaćene bezgotovinske i gotovinske iznose i do 15. siječnja dostaviti nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema svom prebivalištu/uobičajenom boravištu Izvješće o paušalnom dohotku od samostalnih djelatnosti i uplaćenom paušalnom porezu na dohodak i prirezu poreza na dohodak (Obrazac PO-SD).

Tablica 4. Razlike i obveze između obrta i paušalnog obrta

OBRT	PAUŠALNI OBRT
Obveza vođenja poslovnih knjiga	Bez obveze vođenja poslovnih knjiga
Plaćanje poreza na stvarni dohodak	Porez unaprijed određuje Porezna uprava
Kod poslovanja s gubitkom ne plaćate porez	Plaćate porez čak i kada niste ništa zaradili

Izvor: Portal Tilio.hr, [Otvaranje obrta | Tilio](#)

U gore prikazanoj tablici prikazane su razlike i obveze između obrta i paušalnog obra vezano uz obveze vođenja poslovnih knjiga i plaćanja obveza. Dakle, razvidno je da je jednostavnije i lakše voditi poslovanje kao paušalni obrtnik. Međutim i to ima svoje negativnosti koje ćemo spomenuti u nastavku.

Nadalje, kod obavljanja djelatnosti putem obrta ima i nekoliko specifičnosti koje je bitno napomenuti. U nastavku iznosim sljedeće:¹⁶

- djelatnosti slobodnih zanimanja kao što su zdravstveni djelatnici, veterinari, sportaši, odvjetnici ne mogu dohodak i porez na dohodak utvrđivati u paušalnom iznosu već moraju voditi poslovne knjige,

¹⁶ Portal Porezna uprava, dostupno na <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Obrtnici3.aspx>

- ako fizička osoba obavlja djelatnost poljoprivrede i šumarstva i ostvari ukupni godišnji primitak veći od 80.500,00 kuna može utvrđivati dohodak i porez u paušalnom iznosu,
- umirovljenik koji obavlja drugu djelatnost (domaću radinost, sporedno zanimanje) i prema toj djelatnosti utvrđuje dohodak i porez na dohodak u paušalnom iznosu, nije obveznik doprinosa uz uvjet da je zadržao status umirovljenika i tijekom razdoblja u kojem obavlja tu drugu djelatnost,
- ako se obavlja zajednička djelatnost, svaki od supoduzetnika dužan je dostaviti Obrazac PO-SD, a nositelj djelatnosti dužan je dostaviti i Izvješće nositelja o paušalnom dohotku od zajedničke samostalne djelatnosti i supoduzetnicima u zajedničkoj djelatnosti (Obrazac PO-SD-Z).

Iako se iz navedenog može zaključiti da su obveze obrtnika paušalista jednostavnije to je istina međutim i on ima zakonske obveze kojih se mora pridržavati kako bi njegovo poslovanje bilo transparentno.

Dakle obveze obrtnika-paušalista su sljedeće:

- svakodnevno vođenje Knjige prometa (Obrazac KPR) → evidencija u koju se na kraju svakog radnog dana upisuju primici naplaćeni u gotovini i bezgotovinskim putem,
- tromjesečno plaćanje predujma poreza na dohodak → do posljednjeg dana svakog tromjesečja,
- podnošenje Izvješća o paušalnom dohotku od samostalnih djelatnosti i uplaćenom paušalnom porezu na dohodak i prirezu poreza na dohodak (Obrazac PO-SD) i Obračun članarine turističkoj zajednici → istekom godine - do 15. siječnja,
- izdavanje računa uz provedbu fiskalizacije za svaki račun naplaćen u sredstvima koji se smatraju gotovinom, više o fiskalizaciji možete pronaći ovdje,
- obvezno pridržavanje odredbi o blagajničkom maksimumu,
- plaćanje komorskog doprinosa,
- plaćanje obveze doprinosa za obvezna osiguranja po osnovi obavljanja obrtničke djelatnosti do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec, a ako se radi o drugoj djelatnosti obveza doprinosa u roku od 15 dana od primitka rješenja o utvrđenoj obvezi doprinosa i

- ako zapošljava radnike obvezno je obračunavanja, obustavljanja i plaćanja doprinosa za mirovinsko osiguranje iz plaće radnika, a kao poslodavac obveznik je obračunavanja i plaćanja propisanih doprinosa za obvezna osiguranja na plaću radnika.

2.4. Paušalni obrti - porezne pogodnosti protivne svrsi zakona

Kao što je i ranije u tekstu navedeno, načelno obrtnici nisu dužni voditi poslovne knjige, prema tome smanjeni su im administrativni troškovi te plaćaju porez na dohodak po najnižoj poreznoj stopi, a koja je iznosila 12% u 2020. godini odnosno 10% u 2021. godini.

Obzirom na navedene pogodnosti primijećene su pojavnosti korištenja poreznih pogodnosti protivne svrsi zakona kroz institut paušalnih obrta.¹⁷

Takva postupanja, motivirana isključivo kako bi se iskoristio način obračuna namijenjen paušalnim obrtnicima tj. plaćanje što manjeg poreza na dohodak neovisno o stvarnoj gospodarskoj situaciji u kojima se odvijaju transakcije, unatoč postojanju obilježja nesamostalnog rada, predstavljaju korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona.

Slijedom navedenog, a obzirom da je korištenje poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona propisano člankom 12.a Općeg poreznog zakona koji se primjenjuje od 1. siječnja 2020. te se manifestira, između ostaloga, i u slučaju kada poslodavac:

- za posao koji ima obilježja nesamostalnog rada ugovara s poreznim obveznikom druge načine za obavljanje posla ili
- koristi organizacijske oblike koji su oporezivi nižim poreznim stopama,

važno je istaknuti da je prilikom otvaranja obrta uvijek bitno provjeriti sve zakonske mogućnosti i postupati prema zakonskim pravilima kako ne bi došlo do nepotrebnih nesporazuma i troškova, a sve zbog ne znanja. Jer neznanje ne opravdava nastale pogreške.

¹⁷ Petrikić I., Pezo S. i Plevnik P. (2021), Korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona, Institut za javne financije, br. 11/2021, str. 21

2.5. Prestanak obrta

Prema zakonskim odredbama Zakona o obrtu, obrt prestaje odjavom ili po sili zakona. Po sili zakona može biti:¹⁸

- smrt obrtnika,
- ako nasljednici propuste rok i izgube pravo na prijenos obrta,
- ako nasljednici propuste rok i izgube pravo na prijenos obrta nakon okončanja ostavinskog postupka,
- ako je obrtnik osuđen na kaznu zatvora za kazneno djelo povezano sa obavljanjem obrta,
- ako obrtnik ne počne obavljati djelatnost obrta u roku od godine dana od izdavanja obrtnice,
- ako je obrtniku izrečena zaštitna mjera ili mjera sigurnosti zabrane obavljanja obrta za vrijeme duže od tri mjeseca,
- ako obrtnik ne započne obavljanje djelatnosti obrta u roku od sedam dana nakon isteka roka privremene obustava rada,
- ako obrtnik propusti rok za polaganje majstorskog ispita.

Također postoje i drugi razlozi kada obrtnik prestaje sa obavljanjem djelatnosti obrta. A to je:

- ako Sud časti Hrvatske obrtničke komore donese odluku o prestanku obavljanja obrta za vrijeme duže od tri mjeseca,
- ako nadležno ministarstvo, odnosno drugo tijelo čija nadležnost je propisana posebnim propisom oduzme ili ne produži obrtniku povlasticu, odnosno dozvolu,
- ako nadležno tijelo utvrdi da je obrtniku izdana obrtnica na temelju nevjerodostojnih isprava,
- ako nadležna inspekcija utvrdi da je obrtnik obustavio obavljanje obrta bez podnošenja pisanog izvješća o privremenoj obustavi obrta nadležnom upravnom tijelu,
- ovršnošću rješenja o zaključenju stečajnog postupka,
- ako obrtnik ne ishodi dozvolu za boravak i rad sukladno posebnom propisu.

¹⁸ Zakon o obrtu (Narodne novine, broj: 143/13, 127/19 i 41/20)

3. KARAKTERISTIKE OSNIVANJA TRGOVAČKOG DRUŠTVA KAO POSLOVNOG MODELA

Društvo s ograničenom odgovornošću je najpopularniji tip trgovačkog društva. Ovaj tip društva je „izum“ njemačkog zakonodavatelja iz 1982. godine kad je donesen prvi Zakon o društvima s ograničenom odgovornošću (NGmbHG). Nakon njemačkog, 1906. godine donesen je i austrijski Zakon o društvima s ograničenom odgovornošću.¹⁹

Tek je Zakon o poduzećima, koji je stupio na snagu 1. siječnja 1989. godine, utemeljio mogućnost korištenja pojma trgovačkog društva. Međutim iako se u spomenutom zakonu trgovačka društva tako ne nazivaju, on je poznao dioničko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću, komanditno društvo, komanditno društvo na dionice i društvo s neograničenom solidarnom odgovornošću članova koje odgovara javnom trgovačkom društvu. Naime, zbog manjkavosti Zakona o poduzećima, bilo je potrebno o trgovačkim društvima ipak donijeti nove propise. Stoga je u Republici Hrvatskoj 1993. godine donesen Zakon o trgovačkim društvima, međutim isti se je počeo primjenjivati 1. siječnja 1995. godine. Do današnjeg dana u tekstu zakona dogodile su se brojne izmjene i dopune. Zakonom o trgovačkim društvima uređuje se osnivanje, ustroj, prestanak i statusne promjene trgovačkih društava te povezana društva. Pri uređenju trgovačkih društava, hrvatski je Zakon o trgovačkim društvima, po uzoru na veliki broj europskih zemalja, preuzeo uobičajeno nazivlje i podjelu trgovačkih društava, kako bi ova pravna materija bila prepoznatljiva i lakše usporediva te kako bi se uklopila u europske pravne standarde.²⁰

Čak se i danas mijenja i dopunjuje Zakon o trgovačkim društvima. Na službenim stranicama e-Savjetovanja jasno se navodi da je potreba za izmjenama i dopunama Zakona vezana između ostaloga za jačanje učinkovitosti hrvatskog sustava sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te naravno uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj. Nadalje, radi sprječavanja zlouporabe pravnih osoba u nezakonite svrhe i s ciljem transparentnosti podataka o pravnim osobama potrebno je uvesti mehanizme koji će, među ostalim, osigurati provjeru svih podataka danih u fazi osnivanja pravne osobe te spriječiti osobe pravomoćno osuđene za kaznena djela pranja novca i financiranje terorizma da djeluju

¹⁹ Slakoper Z., Društvo s ograničenom odgovornošću, Zagreb, 2001., str.11

²⁰ Gregurić-Bajza N., Društvena i tehnička istraživanja – časopis za društvene i tehničke studije, (2019), 5-20

kao dioničari, udjeličari ili direktori, uvodeći zahtjev za provjeru kriminalne prošlosti tih osoba, uključujući provjeru ciljanih financijskih sankcija Ujedinjenih naroda.²¹

Trgovačko društvo je društvo koje ima svojstvo pravne osobe i u kojem svaki član (fizička ili pravna osoba) sudjeluje svojim osnovnim ulogom u temeljnoj glavnici, s tim da prema trećim osobama odgovara društvo do visine osnovnog uloga, a članovi ne odgovaraju za obveze društva.²²

Prema Zakonu o trgovačkim društvima trgovac je, osoba koja samostalno trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobiti proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga na tržištu. Osobe koje se bave slobodnim zanimanjima uređenim posebnim propisima smatraju se trgovcima u smislu ovoga Zakona samo ako je to u tim propisima određeno.

Pa tako, trgovačka društva jesu javno trgovačko društvo, komanditno društvo, dioničko društvo, društvo s ograničenom odgovornošću i gospodarsko interesno udruženje. Sukladno Zakonu o trgovačkim društvima javno trgovačko društvo, komanditno društvo i gospodarsko interesno udruženje su društva osoba, a dioničko društvo i društvo s ograničenom odgovornošću su društva kapitala. Dakle, trgovačko društvo može se osnovati za obavljanje gospodarske ili bilo koje druge djelatnosti.

Dakle, trgovačka društva klasificiraju se u dvije temeljne skupine:²³

- društva osoba (personalna društva) u kojima su članovi vezani svojom osobnošću i radom, a mora postojati barem jedan član koji za obveze društva odgovara cijelom svojom imovinom;
- društva kapitala (kapitalna društva) kojima je temelj udruživanja kapital, a ne osoba. Članovi u društvo unose određeni kapital, odnosno stvari i prava izražena u novcu, a za obveze društva ne odgovaraju imovinom koju nisu unijeli u društvo.

Prema Gorencu, temeljne razlike (ne i jedine) između navedene dvije skupine trgovačkih društava su u temelju udruživanja i u odgovornosti prema trećim osobama. Kod društava osoba temelj udruživanja članova je osobnost i rad samih članova, a kod društava kapitala je

²¹ e-Savjetovanje, dostupno na <https://esavjetovanja.gov.hr>

²² Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine, broj: 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22)

²³ Gorenc V. i dr., Komentar Zakona o trgovačkim društvima, Zagreb, 2008., str.10

to kapital koji osnivači unose u društvo. Nadalje, dok društva kapitala za svoje obveze u pravnom prometu odgovaraju sama isključivo imovinom društva, kod društava osoba za te obveze odgovaraju i samo društvo svojom imovinom, ali i barem jedan član toga društva neograničeno solidarno, svom svojom imovinom.²⁴

Prema Slakoperu, društvo s ograničenom odgovornošću je trgovačko društvo što podrazumijeva kako je ono pravna osoba. Društvo s ograničenom odgovornošću ima vlastitu imovinu, prava i obveze koji pripadaju njemu kao (pravnoj) osobi, a ne osobi ili osobama osnivačja odnosno članova društva. S druge strane, osnivačji odnosno članovi društva imaju svoja imovinska i osobna prava, među koja se učvršćuju i osobna (upravljačka) i imovinska prava u društvo s ograničenom odgovornošću u kojem su članovi.²⁵

Trgovačko društvo svojstvo pravne osobe stječe upisom u sudski registar, a gubi ga brisanjem toga društva iz sudskog registra. Također, može u pravnom prometu stjecati prava i preuzimati obveze, može biti vlasnikom pokretnih i nepokretnih stvari, te može tužiti i biti tuženo pred državnim ili izbranim sudom i sudjelovati u drugim postupcima.

Obzirom da ćemo u ovom radu imati naglasak na društva kapitala možemo reći da su trgovačkog društva između ostalih društvo s ograničenom odgovornošću (D.O.O.) i jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću (J.D.O.O.).

Temeljni kapital i dionice, osim onih bez nominalnog iznosa, moraju glasiti na nominalne iznose izražene u kunama, a najniži iznos temeljnog kapitala kod društva s ograničenom odgovornošću je 20.000,00 kuna. Društvo s ograničenom odgovornošću nema ograničen broj osnivača kao ni direktora niti broj djelatnosti koju obavlja, dok jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću ima minimalni temeljni kapital 10,00 kuna te ograničen broj osnivača odnosno direktora.

²⁴ Gorenc V. i dr., Komentar Zakona o trgovačkim društvima, Zagreb, 2008., str. 9-11

²⁵ Slakoper Z., Društvo s ograničenom odgovornošću, Zagreb, 2001., str.15

Dakle, jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću je društvo koje se može osnovati sa samo 10,00 kuna temeljnog kapitala, no postavlja se pitanje je li zaista to najpovoljniji oblik poslovanja.

Naime, jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću je idealan oblik poslovanja za neke uslužne ili intelektualne djelatnosti kao što je primjerice krojačnice, izrada nakita home-made, prevoditelj sa malim ulaganjima u opremu. Osnivanje je vrlo jednostavno sa neznatnim troškovima. Dakle, društvo može imati samo jednog direktora i do tri osnivača.

Nadalje, bitno je napomenuti da sve dok društvo ne donese odluku o pretvaranju jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću u društvo s ograničenom odgovornošću iz dobiti se izdvajaju pričuve od minimalno 25% dobiti, tako da se cijelim dobitkom ne može raspolagati, a prilikom prelaska u društvo s ograničenom odgovornošću nastaju dodatni troškovi.²⁶

Osnivanje društva s ograničenom odgovornošću je također vrlo jednostavno uz malo veće troškovi nego kod jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću iz razloga što uz standarde troškove temeljni kapital iznosi minimalno 20.000,00 kuna.

Iako svi budući poduzetnici smatraju da je 20.000,00 kuna kapitala dodatni troška poslovanja, važno je napomenuti da je to novac koji ostaje na poslovnom računu poduzetnika i koji se dalje troši odnosno koristiti za troškove poslovanje.

Kod društva s ograničenom odgovornošću ne postoji ograničenje o broju osnivača i članova uprave kao kod jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću. Isto tako važno je istaknuti da kod društva s ograničenom odgovornošću vlasnici nisu obavezni izdvajati 25% dobiti u pričuvu već istom u cijelosti raspoložu nakon plaćanja propisanih poreza. Ništa manje bitno, ali je važno spomenuti da društva s ograničenom odgovornošću imaju uvijek bolji kredibilitet kod vjerovnika.

Tablica 5. Posebnosti d.o.o. i j.d.o.o.

²⁶ LinkedIn.com , dostupno na <https://www.linkedin.com/pulse/obrt-ili-trgova%C4%8Dko-dru%C5%A1tvo-petra-pokraj%C4%8Di%C4%87>

Poslovni oblik	Temeljni kapital	Broj osnivača	Broj direktora	Odgovornost članova za obveze društva	Broj djelatnosti	Posebности
D.O.O.	20.000,00 kn	neograničen	neograničen	Nema	Neograničen	
J.D.O.O.	10,00 kn	max. pet	max. jedan	Nema	Neograničen	¼ dobiti na kraju financije godine obvezno izdvojiti u zakonske rezerve

Izvor: izradio autor za potrebe rada

U tablici 5. su vidljive posebnosti prilikom osnivanja društva s ograničenom odgovornošću i jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću. Dakle, u samom početku poduzetnik mora imati više kapitala prilikom osnivanja društva s ograničenom odgovornošću jer je početni kapital iznosi 20.000,00 kuna u odnosu na minimalni temeljni kapital 10,00 kuna kod jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću.

Nadalje, broj osnivača kod društva s ograničenom odgovornošću može biti neograničen, a kod jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću je maksimalno pet osnivača te se 25% dobiti na kraju financije godine mora obvezno izdvojiti u zakonske rezerve.

U nastavku je prikazana tablica o trgovačkim društvima prema pravno ustrojbenim oblicima na dan 30. lipnja 2022. U strukturi trgovačkih društava prema pravno ustrojbenim oblicima uvelike prevladava oblik društava s ograničenom odgovornošću, čiji je udio registriranih 71,7%, a aktivnih 72,9%. Jednostavna društva s ograničenom odgovornošću prema brojnosti su drugi oblik. Njih je 27,1% registriranih i 26,0% aktivnih. Ostali oblici trgovačkih društava čine ostalih 1,3%.²⁷

Dakle, i ovaj prikaz ide u korist društvima s ograničenom odgovornošću odnosno prikazuje da se poduzetnici ipak u konačnici odlučuju osnovati takvo društvo unatoč većim početnim troškovima.

Tablica 6. Trgovačka društva prema pravno ustrojbenim oblicima

²⁷ Državni zavod za statistiku, dostupno na <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/31478>

Županija	Trgovačka društva – ukupno		Jednostavna društva s ograničenom odgovornošću		Društva s ograničenom odgovornošću		Ostali oblici	
	registrirana	aktivna	registrirana	aktivna	registrirana	aktivna	registrirani	aktivni
Republika Hrvatska	238 572	141 743	64 643	36 811	171 014	103 401	2 915	1 531
Zagrebačka	15 888	9 907	4 736	2 900	11 069	6 967	83	40
Krapinsko-zagorska	3 802	2 454	1 163	720	2 604	1 720	35	14
Sisačko-moslavačka	4 210	2 470	1 476	894	2 691	1 560	43	16
Karlovačka	3 914	2 406	1 194	714	2 655	1 663	65	29
Varaždinska	6 682	4 402	1 986	1 295	4 593	3 045	103	62
Koprivničko-križevačka	3 336	2 069	1 245	740	2 066	1 316	25	13
Bjelovarsko-bilogorska	3 906	2 367	1 442	912	2 426	1 444	38	11
Primorsko-goranska	20 904	11 761	5 311	2 907	15 344	8 740	249	114
Ličko-senjska	1 602	992	562	350	1 019	635	21	7
Virovitičko-podravska	1 968	1 223	659	455	1 291	762	18	6
Požeško-slavonska	1 528	1 002	567	385	941	606	20	11
Brodsko-posavska	3 745	2 263	1 297	794	2 385	1 443	63	26
Zadarska	8 633	5 334	2 782	1 638	5 773	3 654	78	42
Osječko-baranjska	9 804	6 016	3 983	2 178	5 722	3 784	99	54
Šibensko-kninska	4 514	2 504	1 107	577	3 350	1 894	57	33
Vukovarsko-srijemska	3 862	2 341	1 524	852	2 294	1 465	44	24
Splitsko-dalmatinska	25 049	15 055	6 218	3 595	18 559	11 307	272	153
Istarska	19 681	11 362	4 420	2 480	15 043	8 797	218	85
Dubrovačko-neretvanska	6 332	4 058	1 357	802	4 870	3 201	105	55
Međimurska	5 589	3 528	1 862	1 164	3 677	2 339	50	25
Grad Zagreb	83 623	48 229	19 752	10 459	62 642	37 059	1 229	711

Izvor: [POSL-2022-1-2/1 Broj i struktura poslovnih subjekata u 2022. po županijama | Državni zavod za statistiku \(dzs.hr\)](#)

3.1. Tajno društvo

Tajno društvo prema odredbama Zakona o trgovačkim društvima nastaje ugovorom kojim jedna osoba a to je tajni član ulaže neku imovinu u poduzeće druge osobe koji je poduzetnik te na temelju tog uloga stječe pravo sudjelovanja u dobiti i gubitku poduzetnika. Taj ulog se može sastojati od novca, stvari i prava čija se vrijednost može izraziti u novcu.

Naime, tajno društvo nije pravna osoba i nema tvrtku, dok poduzetnik sudjeluje u pravnom prometu i jedini je nositelj svih prava i obveza. Kao što je ranije rečeno tajno društvo nastaje sklapanjem ugovora i njime se ne stvaraju statusno pravni odnosi.

Zanimljivost i ono što je bitno za istaknuti je da tajni član sudjeluje u trgovačkom društvu drugoga. Tajni član može biti svaka osoba, trgovac ili netrgovac, ortaštvo, nasljednička

zajednica ili povjerenik. Tajno društvo nije pravna osoba, nema tvrtku niti se u tvrtku poduzetnika smije unositi ime ili tvrtka tajnog člana. Također, tajno društvo ne može poslovati prema trećim osobama. Može se zaključiti da je tajno društvo vrlo pogodan oblik personalnog društva u kojem je tajni član voljan sudjelovati u unutarnjem odnosu, ali nije voljan preuzeti posljedice odgovornosti za obveze društva. Naime, motivi za ugovaranje ovakvog društva su različiti primjerice: obiteljski razlozi, kreditno-poslovna politika, inozemna ulaganja, dobivanje koncesije i dr.²⁸

U republici Hrvatskoj uvid u sklopljene ugovore o tajnim društvima ima Porezna uprava, a sve u cilju kontrole poreznih obveza primjerice kod isplate dividendi isplate dobiti i sl. te takvih ugovora možda ima 10-ak sklopljenih na godišnjoj razini.

3.2. Podružnice

Sukladno Zakonu o trgovačkim društvima u Republici Hrvatskoj trgovac pojedinac i trgovačko društvo mogu izvan sjedišta imati podružnice u kojima obavljaju svoje djelatnosti.²⁹ Podružnica se osniva odlukom koju donosi trgovac pojedinac ili nadležni organ trgovačkog društva u skladu s izjavom o osnivanju društva ili društvenim ugovorom, odnosno statutom društva. Odluku o osnivanju podružnice mora ovjeriti javni bilježnik. Naime, podružnice nisu pravne osobe, a njihovim poslovanjem prava i obveze stječe društvo. Ona posluje pod svojom tvrtkom i mora pri tome navesti svoje sjedište i sjedište osnivača. Matično društvo mora u odluci o osnivanju podružnice navesti podatke kao što je tvrtka i sjedište osnivača te tvrtka i sjedište podružnice, djelatnosti podružnice, ime i prezime, odnosno imena i prezimena, osobni identifikacijski broj i prebivalište osoba u podružnici ovlaštenih da u poslovanju podružnice zastupaju osnivača.

Obzirom na navedeno može se i zaključiti da podružnica prestaje odlukom osnivača odnosno ako osnivač donese odluku o prestanku podružnice i ako osnivač prestane postojati ili ako trgovac pojedinac bude izbrisan iz sudskog registra.

²⁸ Gorenc V. i dr., Komentar Zakona o trgovačkim društvima, Zagreb, 2008., str. 207-215

²⁹ Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine, broj: 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22)

Podružnice se najčešće osnivaju kada se posluje sa inozemstvom odnosno u današnje vrijeme sa drugim članicama Europske unije.

3.3. Porezne obveze koje se odnose na trgovačka društva

Vezano uz oporezivanje porezom na dobit bitno je napomenuti da se porez na dobit primjenjuje na utvrđenu osnovicu po stopama od 10% ukoliko prihodi iznose manje od 7.500.000,00 kuna i 18% ukoliko prihodi iznose više od 7.500.000,00 kuna.

Kao i kod obrta trgovačko društvo može odabrati paušalno oporezivanje dobiti ukoliko prihodi iznose manje od 7.500.000,00 kuna u financijskog godini.³⁰ Obveza porez na dobit u paušalnom iznosu se utvrđuje na sljedeći način:³¹

Tablica 7. Utvrđivanje obveze poreza na dobit

Postotak		Godišnji prihod		Porezna osnovica		Porezna obveza	
rashoda	prihoda	od-do		od-do		od-do	
85	15	-	300.000,00	-	45.000,00	-	5.400,00
80	20	300.000,01	500.000,00	45.000,01	100.000,00	5.400,01	12.000,00
75	25	500.000,01n	1.000.000,00	100.000,01	250.000,00	12.000,01	30.000,00
70	30	1.000.000,01	2.000.000,00	250.000,01	600.000,00	30.000,01	72.000,00n
60	40	2.000.000,01	3.000.000,00	600.000,01	1.200.000,00	72.000,01	144.000,00
50	50	3.000.000,01	4.000.000,00	1.200.000,01	2.000.000,00	144.000,01	240.000,00
40	60	4.000.000,01	5.000.000,00	2.000.000,01	3.000.000,00	240.000,01	360.000,00
30	70	5.000.000,01	7.500.000,00	3.000.000,01	5.250.000,00	360.000,01	630.000,00

Izvor: izradio autor za potrebe rada

Nadalje, obzirom da trgovačka društva mogu utvrđivati poreznu osnovicu i primjenom novčanog načela ako ostvaruju prihode do 7.500.000,00 kuna, obveznici poreza na dobit koji su odabrali utvrđivanje osnovice poreza na dobit prema novčanom načelu vode poslovne knjige prema računovodstvenim propisima, ali pri utvrđivanju osnovice poreza na dobit korekcijama dobiti utvrđene prema računovodstvenim propisima svode istu na razliku ostvarenih (realiziranih) prihoda i rashoda, odnosno slično osnovici poreza na dohodak od samostalne djelatnosti.

³⁰ Zakon o porezu na dobit (Narodne novine, broj: 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20)

³¹ Pravilnik o porezu na dobit (Narodne novine, broj: 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17, 2/18, 1/19, 1/20, 59/20, 1/21)

Kao i u svakom poreznom obliku pa tako i kod oporezivanja porezom na dobit postoje porezne olakšice i to ako se djelatnost obavlja na potpomognutim područjima i području Grada Vukovara.³² Što se tiče obveza vođenja poslovnih knjiga trgovačko društvo dužno je voditi temeljne knjige (dnevnik i glavnu knjigu), te pomoćne knjige po završetku poslovne godine do kraja travnja tekuće godine za prošlu godinu podnijeti Prijavu poreza na dobit (PD obrazac).

Isto tako važno je napomenuti i PDV kao najvažniji porezni oblik. Naime ukoliko ukupni primici poreznog obveznika prelaze iznos od 300.000,00 kuna tada je isti obavezan upisati se u registar obveznika PDV-a, voditi poslovne knjige ulaznih i izlaznih računa i nadležnoj ispostavi Porezne uprave dostavljati Prijave PDV-a.

U nastavku je analitički prikaz poreznih stopa, vrsta prijava, rokova podnošenja, poreznih olakšica, a iz tablice 8. je vidljivo bilo da se radi o obrtu ili trgovačkom društvu svaki poslovni oblik ima svoje obveze specifičnosti odnosno razlikuju se rokovi za podnošenje poreznih prijava, porezne stope kada i koja se primjenjuje. Također razvidno je da se samo kod obrta mogu iskoristiti olakšice kako osobne tako i za uzdržavane članove.

Tablica 8. Pregled poreznih stopa, prijava i rokova podnošenja istih, te poslovnih knjiga i propisanih olakšica po poslovnih oblicima

Poslovni oblik	Porez	Stope		Obrazac prijave	Rok za podnošenje prijava	Poslovne knjige	Olakšice	
		od-do	od-do				osobne, uzdr. članovi	PP, Grad Vukovar
Obrt – poslovne knjige	dohodak	20%	30%	DOH	do 28.02.	KPI	√	√
		do 360.000,00	od 360.000,01					
Obrt - paušal	dohodak	10%		PO-SD	do 15.01.	KPR	—	√
D.O.O./J.D.O.O. obrt-dobit	dobit	10%	18%	PD/PD NN (novčano načelo)	do 30.04.	Dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige	—	√
		do 7.500.000,00	od 7.500.000,01					
D.O.O./J.D.O.O. paušal, obrt- dobit	dobit	10%		PD-PO	do 15.01.	Dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige	—	√

³² Zakon o porezu na dobit (Narodne novine, broj: 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20)

Izvor: izradio autor za potrebe rada

Vezano uz aktivna trgovačka društva prema podacima Državnog zavoda za statistiku i Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, a koji su prikazani u tablici 9., možemo zaključiti, a što je i za očekivati da se najveća koncentracija poduzetnika nalazi u Gradu Zagrebu, zatim u Splitsko-dalmatinskoj i Primorsko-goranskoj županiji.

Navedena informacija nije novost niti ju je potrebno dodatno obrazlagati jer obzirom na koncentraciju broja stanovništva, ali i veliki postotak razvijenosti što gospodarski, turistički, kulturno i prometno za očekivati je da će se takvi podaci prikazani i kroz evidenciju Državnog zavoda za statistiku..

Tablica 9. Pregled poslovnih subjekata po županijama-aktivna trgovačka društva i obrti u I. kvartalu 2022.

ŽUPANIJA	I KVARTAL - 31.03.				
	trgovačka društva	obrti	ukupno	udio u %	
				obr	trgovačko društvo
Zagrebačka	9.629	6.158	15.787	39,0	61,0
Krapinsko-zagorska	2.385	2.916	5.301	55,0	45,0
Sisačko-moslavačka	2.385	2.530	4.915	51,5	48,5
Karlovačka	2.353	2.093	4.446	47,1	52,9
Varaždinska	4.266	3.216	7.482	43,0	57,0
Koprivničko-križevačka	2.003	1.733	3.736	46,4	53,6
Bjelovarsko-bilogorska	2.285	1.243	3.528	35,2	64,8
Primorsko-goranska	11.465	9.433	20.898	45,1	54,9
Ličko-senjska	952	1.176	2.128	55,3	44,7
Virovitičko-podravska	1.191	1.327	2.518	52,7	47,3
Požeško-slavonska	980	1.184	2.164	54,7	45,3
Brodsko-posavska	2.180	2.472	4.652	53,1	46,9
Zadarska	5.124	5.064	10.188	49,7	50,3
Osječko-baranjska	5.844	5.264	11.108	47,4	52,6
Šibensko-kninska	2.399	3.511	5.910	59,4	40,6
Vukovarsko-srijemska	2.275	2.439	4.714	51,7	48,3
Splitsko-dalmatinska	14.609	12.436	27.045	46,0	54,0
Istarska	10.987	8.497	19.484	43,6	56,4
Dubrovačka-neretvanska	3.963	4.220	8.183	51,6	48,4
Međimurska	3.448	1.489	4.937	30,2	69,8
Grad Zagreb	46.941	19.284	66.225	29,1	70,9
UKUPNO	137.664	97.685	235.349	41,5	58,5
Zagrebačka žup.+Grad Zagreb	56.570	25.442	82.012	41,5	58,5

3.4. Likvidacija društva

Nakon nastanka razloga za prestanak društva provodi se likvidacija ako članovi društva ne uspiju dogovoriti drugačiji način obračuna i podjele ili se ne otvori stečaj. Naime, prema Gorencu društvo ne prestaje činjenicom nastupanja nekog razloga za prestanak. Dakle ono ne prestaje trenutačno, prestaje njegova djelatnost i tada nastupa razdoblje kada je potrebno riješiti pravne odnose između članova društva i prema trećim osobama i to prije samog brisanja iz sudskog registra.

Članovi mogu ugovoriti i neki drugi način obračuna u kojem slučaju se tada ne provodi likvidacija već se odnosi rješavaju na ugovoreni način. Također bitno je napomenuti da nema likvidacije kada se nad imovinom društva pokrene stečajni postupak, a provodi se samo kod trgovačkih društava. Likvidacija nije obvezan postupak kod prestanka društva, a pod pojmom drugačiji način obračuna prestanka može biti prodaja društva, preuzimanje društva, dioba, preoblikovanje društva.³³

3.5. Pregled broja obveznika

Zadaća Ministarstva financija, Porezne uprave je, između ostalog, utvrđivanje i naplata poreza, doprinosa i drugih javnih davanja te su evidencije Porezne uprave ustrojene sukladno potrebama obavljanja navedenih poslova.

U nastavku su prikazani podaci iz evidencija Porezne uprave o broju aktivnih poreznih obveznika na posljednji dan 2020. i 2021. godine te 5. rujna 2022. godine.

Iz tablice u nastavku vidljivo je da se broj obveznika kontinuirano povećava što omogućava pozitivna poduzetnička klima, a isto doprinosi stvaranju novih vrijednosti i boljeg životnog standarda.

Nadalje, u tablici u nastavku možemo primijetiti kako se sukladno gore navedenim podacima povećavaju i prihodi odnosno dobit. Podaci se odnose na pandemijsku 2020. i 2021. godinu. Isto nam daje pozitivne konotacije kako u obavljanju obrtničke djelatnosti tako i u poslovanju trgovačkih društava.

³³ Gorenc V. i dr., Komentar Zakona o trgovačkim društvima, Zagreb, 2008., str. 166-168

Tablica 10. Pregled broja poreznih obveznika prema vrsti porezne obveze³⁴

MINISTARSTVO FINANCIJA-POREZNA UPRAVA SREDIŠNJI URED Zagreb, 06.09.2022.			
PREGLED BROJA POREZNIH OBVEZNIKA PREMA VRSTI POREZNE OBVEZE			
VRSTA OBVEZE	BROJ OBVEZNIKA		
	STANJE NA DAN 31.12.2020.	STANJE NA DAN 31.12.2021.	STANJE NA DAN 05.09.2022.
POREZ NA DOBIT- PRAVNE OSOBE	154.820	157.014	159.046
POREZ NA DOBIT- PAUŠAL	533	618	670
POREZ NA DOBIT- FIZIČKE OSOBE	5.879	5.640	5.557
UKUPNO POREZ NA DOBIT	161.232	163.272	165.273
DOHODAK OD DJELATNOSTI- POSLOVNE KNJIGE	65.257	64.639	64.103
DOHODAK OD DJELATNOSTI- PAUŠAL	52.327	59.910	65.489
UKUPNO DOHODAK OD DJELATNOSTI	117.584	124.549	129.592

Izvor: Registar poreznih obveznika, stanje na dan

Tablica 11. Pregled ukupnih prihoda i dobiti³⁵

MINISTARSTVO FINANCIJA-POREZNA UPRAVA SREDIŠNJI URED Zagreb, 06.09.2022.						
PREGLED UKUPNIH PRIHODA I DOBITI IZ PRIJAVA POREZA NA DOBIT I DOHODAK ZA 2020. I 2021. GODINU						
VRSTA OBRASCA	2020.			2021.		
	BROJ OBVEZNIKA	UKUPNI PRIHODI/PRIMICI	DOBIT/DOHODAK	BROJ OBVEZNIKA	UKUPNI PRIHODI/PRIMICI	DOBIT/DOHODAK
PD- PRIJAVA POREZA NA DOBIT	144.966	788.598.292.297,35	58.893.761.397,75	148.227	930.241.054.654,71	79.009.367.774,38
PD-NN- PRIJAVA POREZA NA DOBIT PREMA NOVČANOM NAČELU	863	874.459.460,51	165.966.974,42	739	885.265.051,85	181.924.558,07
PD-PO- IZVJEŠĆE O OBAČUNU POREZA NA DOBIT U PAUŠALNOM IZNOSU	460	42.004.943,25	8.001.373,63	543	57.440.445,90	12.407.924,06
UKUPNO DOBIT	146.289	789.514.756.701,11	59.067.729.745,80	149.509	931.183.760.152,46	79.203.700.256,51
DOH- PRIJAVA POREZA NA DOHODAK	66.889	25.726.654.910,87	3.987.249.911,36	64.336	29.640.291.826,59	4.812.962.572,46
PO-SD- IZVJEŠĆE O PAUŠALNOM DOHOTKU OD SAMOSTALNE DJELATNOSTI	56.405	4.694.261.917,83	1.084.794.300,00	62.716	6.145.070.778,57	1.313.260.725,00
UKUPNO DOHODAK	123.294	30.420.916.828,70	5.072.044.211,36	127.052	35.785.362.605,16	6.126.223.297,46

Izvor: Verificirani/obrađeni obrasci PD, PD-NN, PD-PO, DOH i PO-SD za 2020. i 2021. godinu

³⁴ Informiranje, Porezna uprava, informiranje@porezna-uprava.hr 12.9.2022.

³⁵ Informiranje, Porezna uprava, informiranje@porezna-uprava.hr 12.9.2022.

Zanimljiv je i podatak da prema Državnom zavodu za statistiku na dan 31. ožujka 2000. godine u Republici Hrvatskoj je od ukupnog broja aktivnih trgovačkih društava 48548, društva s ograničenom odgovornošću bilo 46369 odnosno 95,5%, dioničkih društava 1874 odnosno 3,86%, javnih trgovačkih društava 114 tj. 0,23%, a komanditna društava 74 odnosno 0,15%.³⁶

³⁶ Slakoper Z., Društvo s ograničenom odgovornošću, Zagreb, 2001., str.12

4. ZAKLJUČAK

Slijedom svega navedenog, može se zaključiti da je ključna razlika između trgovačkih društava i obrta u odgovornosti za preuzete financijske obveze. Dakle, obrtnik odgovara za preuzete obveze cjelokupnom osobnom imovinom (osim propisanih minimalnih izuzeća), a vlasnik društva bilo to jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću ili društvo s ograničenom odgovornošću samo imovinom koja je unesena u tvrtku (ograničena odgovornost), prema tome rizici za obrtnika u odnosu na vlasnika trgovačkog društva su veći.

Međutim, važno je istaknuti da vlasnici malih tvrtki prilikom preuzimanja nekih značajnijih obveza kao što je najčešće kreditiranje moraju dati i osobna jamstva, što znači da za dio obveza ipak odgovaraju osobnom imovinom.

Nadalje, prednost jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću u odnosu na društvo s ograničenom odgovornošću su isti uvjeti poslovanja uz početno manja uložena sredstva.

Prednost jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću i društva s ograničenom odgovornošću u odnosu na obrt je što vlasnik jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću ne odgovara svojom privatnom imovinom za poslovanje bez obzira na činjenicu da su inicijalna ulaganja približno jednaka.

Dakle, jednostavno se može zaključiti da se prednosti obrta u odnosu na trgovačka društva mogu sagledati kroz jednostavno knjigovodstvo, mogućnost podizanja novca sa žiro računa bez pravdanja, pomoć članova obitelji u poslovanju bez sklapanja ugovora o radu, jeftinije, lakše i brže promjene (djelatnosti, adrese i sl.), te jeftinije i lakše zatvaranje.

Vezano uz financijsko opterećenje, obzirom da je obrt vezan uz fizičku osobu, dobit obrta smatra se dohotkom i oporezuje se porezom na dohodak, a uz doprinose koje obrtnik obavezno mora plaćati i porezne stope, porezno opterećenje obrta zna biti puno veće nego kod trgovačkih društva čim se ostvari „značajnija dobit“.

Slijedom svega navedenog, te na temelju prikaza statističkih podataka, velikoj raznolikosti i zakonskoj regulativi, prednostima i nedostacima poslovnih oblika prije svega obrta i trgovačkog društva, može se zaključiti da se u Republici Hrvatskoj poduzetnici ili oni koji planiraju pokrenuti vlastiti posao ipak više odlučuju na otvaranje trgovačkog društva i to

društva s ograničenom odgovornošću. Također, koncentracija poduzetnika nalazi se prije svega u Gradu Zagrebu, zatim u Splitsko-dalmatinskoj i Primorsko-goranskoj županiji što je i za očekivati kao što je i ranije spomenuto zbog geopolitičkog položaja istih.

U svakom slučaju, odluka o pokretanju poduzetničkog poslovanja u bilo kojem obliku mora biti podržavajuća odluka od svih dionika na tržištu i to od države, tijela državne uprave, ostalih poduzetnika pa do krajnjeg potrošača jer poduzetnik stvara dodanu vrijednost kako sebi tako i cjelokupnoj društvenoj zajednici.

POPIS LITERATURE

1. Europska komisija, <https://www.smeunited.eu>
2. Gorenc V. i dr., Komentar Zakona o trgovačkim društvima, Zagreb, 2008.,
3. Gregurić-Bajza N., Društvena i tehnička istraživanja-časopis za društvene i tehničke studije, (2019), 5-20,
4. <https://portor.gov.hr/index.php/kako-registrirati-obrt/>, portal Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja,
5. <https://portor.gov.hr/index.php/o-obrtu/>, portal Obrtnog registra Republike Hrvatske,
6. <https://www.hok.hr/gospodarstvo-i-savjetovanje/postupak-i-troskovi-otvaranja-obrta>, portal Hrvatska obrtnička komora
7. <https://www.hok.hr/o-hok-u/povijest>, portal Hrvatska obrtnička komora
8. <https://www.linkedin.com/pulse/obrt-ili-trgova%C4%8Dko-dru%C5%A1tvo-petra-pokraj%C4%8Di%C4%87> , LinkedIn.com
9. <https://www.porezna-uprava.hr/obrtnici/Stranice/Obrtnici3.aspx>, portal Porezna uprava
10. Informiranje, Porezna uprava, informiranje@porezna-uprava.hr 12.9.2022.
11. Mc Carty, F.W. Bagby, J.W., The legal environment of business, Boston, 1990., str.416.
12. Petričić I., Pezo S. i Plevnik P. (2021), Korištenja poreznih pogodnosti protivno svrsi zakona, Institut za javne financije, br. 11/2021,
13. Platforma za buduće poduzetnike Tilio.hr, <https://tilio.hr/otvaranje-obrta>
14. Pravilnik o porezu na dobit (Narodne novine, broj: 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17, 2/18, 1/19, 1/20, 59/20, 1/21)
15. Slakoper Z., Društvo o ograničenom odgovornosti, Zagreb, 2001.,
16. Zakon o obrtu (Narodne novine, broj: 143/13, 127/19 i 41/20),
17. Zakon o porezu na dobit (Narodne novine, broj: 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20),
18. Zakon o porezu na dohodak (Narodne novine, broj: 15/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20)
19. Zakon o trgovačkim društvima (Narodne novine, broj: 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19, 34/22),

POPIS TABLICA

Tablica 1. Broj zaposlenih u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija (lipanj 2022.)	9
Tablica 2. Broj zaposlenih u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija (lipanj 2022.) po županijama	10
Tablica 3. Prikaz paušalnog poreza.....	10
Tablica 4. Razlike i obveze između obrta i paušalnog obrta.....	11
Tablica 5. Posebnosti d.o.o. i j.d.o.o.	18
Tablica 6. Trgovačka društva prema pravno ustrojbenim oblicima.....	19
Tablica 7. Utvrđivanje obveze poreza na dobit.....	22
Tablica 8. Pregled poreznih stopa, prijava i rokova podnošenja istih, te poslovnih knjiga i propisanih olakšica po poslovnih oblicima	23
Tablica 9. Pregled poslovnih subjekata po županijama-aktivna trgovačka društva i obrti u I. kvartalu 2022.....	24
Tablica 10. Pregled broja poreznih obveznika prema vrsti porezne obveze	26
Tablica 11. Pregled ukupnih prihoda i dobiti	26